

W O O R D V O O R A F

De tekst die de lezer hierbij aantreft is oorspronkelijk als een serie vervolgartikelen in 1965 verschenen in de eerste jaargang van het maandblad "Daad en Gedachte". Aan de inhoud daarvan is bij de voorbereiding van deze heruitgave vrijwel niets veranderd. Wat destijds geschreven werd als commentaar bij een aantal verschijnselen die de positie van de Amerikaanse dollar en andere munteenheden raakten, is in de acht jaar die sindsdien verstreken actueel gebleven. Op de dollarcrisis van 1965 is die van 1971 gevolgd; bij de verschijning van deze bladzijden ligt de nog ernstiger dollarcrisis van voorjaar 1973 nog maar weer net achter ons. De volgende hoofdstukjes zijn om die reden geenszins verouderd. Zij zijn integendeel van grote actualiteit.

Door het onderwerp ervan moet de lezer zich vooral niet bij voorbaat laten afschrikken. Het is waar: beschouwingen over geld en goud plegen maar al te vaak de indruk te wekken als gold het een materie, die alleen maar door "de geleerde heren economen" kan worden begrepen. Dat komt veelal doordat in dergelijke beschouwingen het geld als "een ding op zichzelf" beschouwd wordt en er geheel en al aan wordt voorbijgezien, dat geld - zoals Marx 125 jaar geleden al tevergeefs aan Proudhon probeerde duidelijk te maken - een "maatschappelijke verhouding" is. Een maatschappelijke verhouding echter is een p r o d u k t i e v e r h o u d i n g , gelijk iedere andere economische verhouding, en als zodanig is het nauw verbonden met een bepaalde produktiewijze.

Worden de problemen van geld en goud losgekoppeld van de maatschappij waarin ze zich voordoen, losgekoppeld van de produktie, waarmee ze direct verband houden, dan worden ze ondoorzichtig en nemen ze het karakter van uiterst geheimzinnige zaken aan. Brengt men ze wél met de produktie in verband, dan geschiedt juist het tegendeel: wat op het eerste gezicht geheimzinnig scheen, wordt eensklaps eenvoudig en begrijpelijk, zeker voor diegenen, die in de produktie een dusdanige plaats innemen, dat het karakter van die produktie voor hen al niet zo veel geheimen meer bevatte.

In de voorliggende brochure worden inderdaad het geld en het goud ontdaan van de geheimzinnigheid, waarmee de economen het een en het ander doorgaans omgeven. Ze worden in verband gebracht met de samenleving en met maatschappelijke praktijken, die men dagelijks waar kan nemen en die de meesten wel vertrouwd zijn.

Met het bovenstaande willen we natuurlijk niet beweren, dat er geen inspanning voor nodig zou zijn om achter de geheimen van geld en goud te komen. We betogen niet anders, dan dat die inspanning mogelijk is voor ieder die ogen heeft om in de samenleving rond te kijken, genoeg gezond verstand om de eenvoud van het ware en het ware van de eenvoud te onderkennen.

Wie bereid is zich die inspanning te getroosten zal bij het lezen van de volgende bladzijden ook ervaren, dat valuta-crisissen, interna-

tionale monetaire conferenties en dat soort zaken nauwer verband houden met het dagelijks leven van de arbeiders dan hij wellicht geneigd was te veronderstellen.

Achter alle kopzorgen van bankdirecteuren, beursspeculanten en ministers van financiën - maar vooral ook van kooplieden en fabrikanten - gaan de moeilijkheden schuil, die nu eenmaal kenmerkend zijn voor de kapitalistische voortbrengingswijze. Wie enigermate is gaan begrijpen, hoe of het nu eigenlijk met geld en goud gesteld is, die heeft zich tegelijkertijd een beter begrip verworven van de maatschappij die hem omringt en waarvan hij ook zelf deel uitmaakt. Zoals de dagelijkse maatschappelijke ervaring van grote betekenis is om het "moeilijke" vraagstuk van geld en goud te doorgronden, zo is inzicht in rol en functie van het geld van grote betekenis als het er om gaat de balans op te maken van onze dagelijkse ervaringen.

De uitgevers van deze brochure koesteren de hoop, dat de lezer na het bestuderen van deze beschouwingen dat volledig zal beamen.

AMSTERDAM, augustus 1973.